

Vyhodnocení školení „Udržitelná mobilita a turismus: Praktické přístupy pro manažery mobility“

Výzkumná zpráva shrnuje zkušenosti ze školení o inovativních přístupech k udržitelné mobilitě a turismu. Školení propojilo vědecké poznatky s praxí obcí, měst a chráněných území a umožnilo sdílení problémů i řešení z území. Účast zástupců z oblasti veřejné správy, dopravy, destinačního managementu a ochrany přírody umožnila porovnat různé potřeby a přístupy a podpořila porozumění významu integrovaného plánování v regionálním kontextu.

ÚVOD

Udržitelná mobilita a cestovní ruch patří mezi klíčová témata současného regionálního rozvoje Ústeckého kraje. Rostoucí mobilita obyvatel i návštěvníků, zvyšující se dopravní zátěž a tlak na krajinu, infrastrukturu a kvalitu života v obcích a městech vytváří potřebu hledat dlouhodobě udržitelná řešení. Právě propojení dopravy, cestovního ruchu a ochrany přírody představuje významnou výzvu, ale zároveň i příležitost pro rozvoj regionu, posílení jeho atraktivity a konkurenceschopnosti.

POPIS ŠKOLENÍ

Ve dnech 8.–16. října 2025 proběhlo odborné školení s názvem „*Udržitelná mobilita a turismus: Praktické přístupy pro manažery mobility*“, které bylo realizováno Výzkumným týmem Doprava a mobilita IEEP Fakulty sociálně ekonomické Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP) v rámci projektu „RUR – Region univerzitě, univerzita regionu“.

Školení bylo určeno pracovníkům krajských, městských a obecních úřadů, destinačních agentur a dalších organizací působících v oblasti dopravy a cestovního ruchu či ochrany přírody a krajiny. Cílem bylo rozšířit znalosti účastníků v oblasti udržitelné mobility, plánování dopravy, udržitelného turismu a destinačního managementu, a zároveň podpořit praktickou aplikaci získaných poznatků.

Hlavním cílem školení bylo:

- prohloubit znalosti o principech a nástrojích plánování udržitelné mobility a udržitelného cestovního ruchu,
- seznámit účastníky s příklady dobré praxe v oblasti mobility a turismu včetně možností jejich přenosu do místního kontextu,
- podpořit spolupráci a výměnu zkušeností mezi zástupci samospráv, destinačních agentur a dalších regionálních aktérů,
- poskytnout účastníkům prostor pro praktické uplatnění poznatků formou zpracování a prezentace vlastní případové studie.

Školení probíhalo z větší části prezenčně v Ústí nad Labem (8.–9. října a 14.–15. října) a v blízkém okolí (16. října v CHKO Labské pískovce). Část školení probíhala distanční formou a byla věnována studiu připravených podkladů (relevantních metodik, opatření v rámci Plánovače udržitelné městské mobility, Atlasu opatření MOBESA aj.) a zpracování případových studií účastníky, včetně možnosti konzultace s lektory školení.

Úvod

OBSAH ŠKOLENÍ

8. ŘÍJNA 2025 – TEORETICKÉ ZÁKLADY A PLÁNOVACÍ PROCES

První den školení byl věnován seznámení s obsahem a cíli školení, základním pojmům a konceptům v oblasti udržitelné mobility a turismu a širšímu kontextu plánování. Účastníci získali přehled o plánovacím procesu a jeho jednotlivých fázích, o výhodách integrovaného přístupu a jeho přínosech, které jsme si ukázali také na příkladech dobré praxe z evropských měst. Pozornost byla věnována také různým typům stakeholderů a metodám jejich zapojení.

V odpolední části jsme se podrobněji věnovali analytické fázi plánování, jejím cílům a dílčím krokům. Zaměřili jsme se také na typy dat a analýz, metody sběru a analýzy dat a na to, jaké indikátory dopravy a cestovního ruchu mohou přispět ke sledování účinnosti realizovaných opatření. Pozornost byla věnována také komunikační strategii, důležitosti participativního přístupu a zapojení klíčových aktérů v rámci celého plánovacího procesu.

Identifikaci stakeholderů byla věnována také skupinová práce. Zaměřili jsme se na různé typy lokalit – velkoplošná chráněná území, města a příměstské rurální mikroregiony. Účastníci popsali územní specifika, identifikovali hlavní i doplňkové stakeholdery a porovnali výsledky mezi skupinami.

9. ŘÍJNA 2025

Druhý den byl zaměřen na specifika mobility v chráněných územích, problematiku udržitelného cestovního ruchu a návštěvnického managementu. Následovala část věnovaná strategické a návrhové fázi plánovacího procesu. V odpoledním bloku jsme se zaměřili na fázi implementace, monitoringu a evaluace. Účastníci také pracovali ve skupinách na identifikaci potřeb a bariér při plánování mobility a turismu ve svém území a diskutovali možné strategie překonání bariér.

10.–13. ŘÍJNA 2025 – ZPRACOVÁNÍ PŘÍPADOVÉ STUDIE A ON-LINE KONZULTACE

V této fázi měli účastníci školení za úkol zpracovat vlastní případovou studii, která se zaměřila na identifikaci klíčového problému v oblasti dopravy, turismu či ochrany přírody, určení cílových skupin a návrh krátkodobých i dlouhodobých opatření k řešení vybrané tematiky. Po dobu zpracování měli účastníci možnost využít on-line konzultace s lektory školení.

14. ŘÍJNA 2025 – AKTUÁLNÍ TÉMATA A DESTINAČNÍ MANAGEMENT

Třetí prezenční den školení byl věnován aktuálním tématům v oblasti plánování udržitelné mobility a turismu, o které účastníci projevili zájem. Dopolední blok se zaměřil na pěší a cyklistickou dopravu, bezbariérovost a problematiku parkování. V odpolední části následovala prezentace na téma destinační management a ochrana území před dopady overturismu.

V rámci skupinové práce jsme se zabývali třemi tématy: elektrokoly, cestování s kolem a cykloturistikou v destinacích.

Shodli jsme se, že rozvoj elektrokol a cykloturistiky vyžaduje rovnováhu mezi bezpečností, udržitelností a pohodlím uživatelů. Regulace rychlosti elektrokol by měla záviset na typu infrastruktury a klíčová je i dostupnost nabíječek, bezpečných úložišť a osvětla.

Města a regiony by měly rozvíjet infrastrukturu a jasná pravidla pro pohyb v přírodě, stejně jako lepší podmínky pro kombinaci kola s veřejnou dopravou. Celkový rozvoj cykloturistiky pak stojí na spolupráci státu, samospráv, podnikatelů i samotných turistů, s důrazem na kvalitu, udržitelnost a ochranu přírody.

15. ŘÍJNA 2025 – PREZENTACE PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ

Čtvrtý prezenční den byl věnován představení případových studií zpracovaných účastníky školení. Tyto studie poskytly cenný přehled o různorodosti přístupů k řešení problematiky z oblasti dopravy, turismu či ochrany přírody v různých destinacích, a to jak ve městech, tak i v chráněných územích.

Účastníci představili návrhy balíčků opatření, které byly zaměřené například na řešení parkování v centrech měst, na sídlištích či v okolí univerzitního kampusu, podporu udržitelných forem dopravy (chůze, cyklistika, veřejná doprava či spolujízda), včetně zlepšení dostupnosti veřejné dopravy, ale také na ochranu biotopů či informační kampaně v chráněných územích. Ke každé případové studii získal její autor zpětnou vazbu od lektorů a ostatních účastníků školení, ale také od zástupců Agentury ochrany přírody a krajiny.

16. ŘÍJNA 2025 – EXKURZE DO CHKO LABSKÉ PÍSKOVCE

Závěrečný den školení proběhl formou terénní exkurze do CHKO Labské pískovce v okolí obce Tisá. Exkurze byla zaměřena na problematiku udržitelného cestovního ruchu, destinačního managementu a overturismu.

Exkurze zároveň umožnila propojení teoretických poznatků s praktickou zkušeností z území, kde se potkávají zájmy ochrany přírody, místních komunit i návštěvníků.

ÚČASTNÍCI ŠKOLENÍ

Školení se zúčastnilo 14 odborníků z řad zástupců měst a obcí, kraje, destinačních agentur a dalších organizací působících v oblasti dopravy, územního rozvoje, turismu či ochrany přírody. Účastníci aktivně přispívali do diskuzí, sdíleli zkušenosti z praxe a zapojili se do skupinových aktivit i tvorby případových studií.

VÝSTUPY A PŘÍNOSY ŠKOLENÍ

- Zvýšení kompetencí účastníků v oblasti plánování udržitelné mobility a cestovního ruchu.
- Prohloubení spolupráce mezi zástupci samospráv, univerzity a regionálních organizací.
- Vznik souboru případových studií, které mohou sloužit jako inspirace pro další rozvoj udržitelné mobility a cestovního ruchu v regionech.
- Posílení povědomí o provázanosti dopravy, turismu a ochrany životního prostředí.
- Podpora aplikace metodik a principů SUMP (Sustainable Urban Mobility Plan) v širším regionálním kontextu.

ZÁVĚREČNÉ SHRUTÍ CZ

Na základě zkušeností získaných během realizace školení, diskusí s účastníky, zpracovaných případových studií a terénní exkurze lze formulovat následující doporučení pro další rozvoj udržitelné mobility a cestovního ruchu v Ústeckém kraji i v dalších regionech:

1. POSILOVAT INTEGROVANÝ PŘÍSTUP K PLÁNOVÁNÍ MOBILITY A TURISMU

Doporučujeme systematicky propojovat plánování dopravy, cestovního ruchu a ochrany přírody na úrovni obcí, měst, mikroregionů i kraje. Integrovaný přístup umožňuje lépe reagovat na rostoucí dopravní zátěž, tlak návštěvnosti a současně chránit hodnoty krajiny a kvalitu života místních obyvatel. Klíčové je vnímat mobilitu jako nedílnou součást destinačního a územního rozvoje, nikoliv jako izolované téma.

2. PODPOROVAT MEZIOBOROVOU SPOLUPRÁCI A ZAPOJENÍ STAKEHOLDERŮ

Zkušenosti ze školení potvrdily význam včasného a systematického zapojení širokého spektra aktérů – samospráv, destinačních agentur, správců chráněných území, dopravců, podnikatelů i místních komunit. Doporučujeme vytvářet stabilní platformy pro spolupráci a sdílení informací, které přispějí k lepší koordinaci opatření a ke snižování konfliktů mezi jednotlivými zájmy v území.

3. VYUŽÍVAT DATA A ANALYTICKÉ NÁSTROJE JAKO ZÁKLAD ROZHODOVÁNÍ

Plánování udržitelné mobility a turismu by mělo vycházet z kvalitních dat o dopravním chování obyvatel a návštěvníků, intenzitách dopravy, sezónnosti turismu a environmentálních dopadech. Doporučujeme posilovat kapacity obcí a regionálních organizací v oblasti sběru, analýzy a interpretace dat a využívat vhodné indikátory pro monitoring a evaluaci realizovaných opatření.

4. ZAMĚŘIT SE NA PRAKTICKOU IMPLEMENTACI A REALISTICKÁ OPATŘENÍ

Případové studie zpracované účastníky ukázaly, že i menší, postupně realizovaná opatření mohou mít významný pozitivní dopad. Doporučujeme kombinovat krátkodobá, rychle realizovatelná opatření s dlouhodobou strategickou vizí a dbát na jejich vzájemnou provázanost. Důležitá je také jasná odpovědnost za realizaci, monitoring a pravidelné vyhodnocování přínosů.

5. ROZVÍJET UDRŽITELNÉ FORMY DOPRAVY V DESTINACÍCH

Zvláštní pozornost by měla být věnována podpoře pěší dopravy, cyklistiky, veřejné dopravy a jejich vzájemnému propojení. V případě rozvoje cykloturistiky a využívání elektrokol je nezbytné hledat rovnováhu mezi dostupností, bezpečností uživatelů a ochranou přírody, včetně jasně definovaných pravidel pohybu v území a odpovídající infrastruktury.

6. POSILOVAT ROLI DESTINAČNÍHO A NÁVŠTĚVNICKÉHO MANAGEMENTU

Doporučujeme systematicky rozvíjet nástroje destinačního a návštěvnického managementu, zejména v územích s vysokou návštěvností a v chráněných oblastech. Řízení toků návštěvníků, informační kampaně, práce s časovou a prostorovou distribucí návštěvnosti a spolupráce s místními aktéry jsou klíčové pro prevenci negativních dopadů overturismu.

7. PODPOROVAT DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ A SDÍLENÍ DOBRÉ PRAXE

Školení potvrdilo význam cíleného vzdělávání manažerů mobility a dalších odborníků v území. Doporučujeme navázat na tento formát dalšími vzdělávacími aktivitami, workshopy a exkurzemi, které umožní sdílení zkušeností, inspiraci z dobré praxe a průběžnou aktualizaci znalostí v reakci na nové výzvy a trendy.

Based on the experience gained during the training, discussions with participants, prepared case studies, and an excursion, the following recommendations can be formulated for the further development of sustainable mobility and tourism in the Ústí nad Labem Region and other regions:

1. STRENGTHEN AN INTEGRATED APPROACH TO PLANNING MOBILITY AND TOURISM

We recommend systematically linking the planning of transportation, tourism, and nature protection at the levels of municipalities, cities, microregions, and the region. An integrated approach enables a more effective response to the growing traffic load and visitor pressure, while also protecting the values of the landscape and the quality of life of residents. It is crucial to perceive mobility as an integral part of destination and territorial development, not as an isolated topic.

2. SUPPORT INTERDISCIPLINARY COOPERATION AND STAKEHOLDER INVOLVEMENT

The experience from the training confirmed the importance of timely and systematic involvement of a wide range of actors – local governments, destination agencies, managers of protected areas, carriers, entrepreneurs, and local communities. We recommend offering stable platforms for cooperation and information sharing that will contribute to better coordination of measures and to reducing conflicts between individual interests in the territory.

3. USE DATA AND ANALYTICAL TOOLS AS A BASIS FOR DECISION-MAKING

Sustainable mobility and tourism planning should be based on high-quality data on the transport behaviour of residents and visitors, traffic intensity, seasonality of tourism, and environmental impacts. We recommend strengthening the capacity of municipalities and regional organizations in the field of data collection, analysis, and interpretation, and using appropriate indicators for monitoring and evaluating implemented measures.

4. FOCUS ON PRACTICAL IMPLEMENTATION AND REALISTIC MEASURES

Case studies prepared by participants have shown that even smaller, gradually implemented measures can have a significant positive impact. We recommend combining short-term, quickly implementable measures with a long-term strategic vision and ensuring their mutual coherence. Clear responsibility for implementation, monitoring, and regular evaluation of benefits is also important.

5. DEVELOP SUSTAINABLE FORMS OF TRANSPORT IN DESTINATIONS

Special attention should be paid to supporting pedestrian traffic, cycling, public transport, and their interconnection. In the case of developing cycle tourism and the use of electrotourism, it is necessary to seek between accessibility, user safety, and nature protection, including clearly defined rules of movement in the territory and appropriate infrastructure.

6. STRENGTHEN THE ROLE OF DESTINATION AND VISITOR MANAGEMENT

We recommend systematically influencing the territory with destination and visitor management tools, especially in areas of high visitor numbers and in protected areas. Managing visitor flows, information campaigns, working with the temporal and spatial distribution of visitor numbers, and cooperation with local actors are key to preventing the negative impacts of overtourism.

7. SUPPORT FURTHER EDUCATION AND SHARING OF GOOD PRACTICE

The training confirmed the importance of targeted education of mobility managers and other experts in the territory. We recommend continuing this format with other educational activities, workshops, and excursions that will enable the sharing of experiences, inspiration from good practices, and continuous updating of knowledge in response to new challenges and trends.

ZDROJE

PLUMM – PLánovač Udržitelné Městské Mobility – je model, který má podpořit místní a krajské samosprávy (města, obce, kraje) při plánování rozvoje mobility na svém území a rozhodování o vhodných opatřeních řešících dopravní problémy:

https://www.mobilita-ieep.cz/vystup_plumm/

Přehled opatření v rámci modelu PLUMM:

https://www.mobilita-ieep.cz/vystup_plumm_opatreni/

Metodika pro evaluaci udržitelné městské mobility:

https://www.mobilita-ieep.cz/media/42jalyrs/metodika_evaluace-mestske-mobility-final.pdf

Atlas opatření a dobré praxe MOBESA – podává přehled příkladů dobré praxe řešení dopravy v rámci velkoplošných zvláště chráněných území (národních parků a chráněných krajinných oblastí):

https://www.mobilita-ieep.cz/atlas_opatreni/

Metodika pro tvorbu a implementaci plánů mobility pro velkoplošná chráněná území:

https://www.mobilita-ieep.cz/media/2ykezfbf/certifikovana_metodika_pum_pro_vzchu.pdf

Spolufinancováno
Evropskou unií

Ministerstvo životního prostředí

AUTOŘI

Danuše Strnadová*, Radomíra Jordová, Radek Timoftej, Lucie Vávrová, Eva Štěrbová,
Jan Brůha, Hana Brůhová Foltýnová

*korespondenční autor: danuse.strnadova@ujep.cz

VYDAVATEL

Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem www.ujep.cz

Titulní ilustrace: generováno pomocí AI (ChatGPT, OpenAI).

Výzkumná zpráva/metodika/koncepce byla vytvořena v rámci projektu
RUR – Region univerzitě, univerzita regionu, reg . č. CZ.10.02.01/00/22_002/0000210.